

**ADİSYON
KULLANIMI
İLE İLGİLİ
YASAL
DÜZENLEMELER
VE
BİR
ÖNERİ**

MEHMET KOYUNCU
Vergi Kontrol Memuru

GİRİŞ

Vergi kayıp ve kaçığının önlenmesi amacıyla Maliye ve Gümrük Bakanlığına, tutulmakta olan defter ve belgelere ilaveten tutulması veya düzenlenmesi uygun görülen defter ve belgelerin mahiyet, şekil ve ihtiva edeceği hususları belirleme ve bunlarda değişiklik yapma yetkisi 213 Sayılı V.U.K.'nin mük. 257 nci maddesi ile tanınmıştır.

Sözkonusu madde ile alınan yetkiye istinaden Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından, 5.7.1988 tarih ve 19863 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 183 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 1 Ağustos 1988 tarihinden itibaren gerçek usulde vergilendirilen hizmet işletmelerinde adisyon kullanılma zorunluluğu getirilmiştir.

Kullanılması zorunlu belgeler arasında yer alan adisyon uygulamasına yönelik açıklamalar 213 sayılı V.U.K.'nin değişik tarihlerde yayımlanan tebliğleriyle yapılmıştır. Bu tebliğlerden en son 22 Mayıs 1993 tarih ve 21588 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 222 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile adisyon uygulamasına yönelik yeni düzenlemeler ve uygulamada karşılaşılan tereddütlerin ortadan kaldırılması için konuya yönelik açıklamalar ile öneriler yazımız konusunu oluşturacaktır.

I - YASAL DÜZENLEMELER :

Adisyon kullanımı ile ilgili düzenlemeler 213 sayılı V.U.K.'nın 183, 184, 185, 200 ve 222 sıra no'lu genel tebliğleriyle yapılmıştır. Başlangıcından itibaren yayımlanan tebliğlere göre yasal düzenlemeler açıklanarak son yapılan düzenlemeye göre kullanım alanı belirlenecektir.

A - 183 Sıra No'lu V.U.K. Genel Tebliği ile Yapılan Düzenlemeler:

5 Temmuz 1988 tarih ve 19863 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 1 Ağustos 1988 tarihinden itibaren kullanılmaya başlanılan adisyon ile ilgili olarak 183 sıra no'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde; masada servis yapılan ve gerçek usulde vergiye tabi olan lokanta, kafeterya, pastane, gazino, bar, pavyon gibi hizmet işletmelerine adisyon kullanma zorunluluğu getirilmiş, adisyonda bulunması gereken asgari bilgiler ile adisyon kullanma ve düzenlemeye yönelik usul ve esaslara uyulmaması halinde Vergi Usul Kanunu'na göre gerekli cezai müeyyidenin uygulanacağı belirtilmiştir.

B - 184 Sıra No'lu V.U.K. Genel Tebliği ile Yapılan Düzenlemeler:

Adisyon uygulamaları ile ilgili olarak 6.8.1988 tarih ve 19891 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 184 sıra no'lu V.U.K. Genel Tebliğinde; 183 sıra no'lu V.U.K. Genel Tebliğiyle yapılan düzenlemeler ile ilgili olarak tereddüt konusu hususlar açıklanmıştır. Bu tebliğe göre; hizmet işletmelerinde düzenlenen adisyonların işletmelerde ayrı bir adisyon masası bulunması halinde, her müşteri masası yerine masa numarası verilerek tek bir masada toplanabileceği, adisyonların 2978 sayılı kanuna göre vergi iadesinde geçerli belge sayılmayacağı, çay, kahve, meşrubat satan kahvehane, çay bahçesi, çay ocağı gibi işletmelerde sadece bu hizmetlerin verilmesi halinde adisyon kullanılmayacağı, masalara servis yapılmak suretiyle sandviç, poğaç, pasta ve dondurma gibi yiyecek maddelerinin satılması halinde götürü usulde vergilendirilen gelir vergisi mükellefleri dışındaki bilanço ve işletme hesabı esasına göre defter tutulan hizmet işletmelerinde adisyonunun kullanılacağı (Self servis yapılan hizmet işletmeleri hariç),

Ayrıca, 183 sıra no'lu V.U.K. Genel Tebliğinde sadece cezai müeyyide uygulanacağı belirtildiği halde bu tebliğ ile usul ve esaslara uyulmaması

halinde 213 Sayılı V.U.K.'nın 352/II-7. maddesi gereğince usulsüzlük cezası kesileceği,

belirtilmiştir.

C - 185 Sıra No'lu V.U.K. Genel Tebliği ile Yapılan Düzenlemeler:

Bu genel tebliğ ile adisyon kullanımına ilişkin usul ve esaslar yeniden belirlenmiş ve daha önce yayımlanan 183-184 sıra no'lu V.U.K. genel tebliği yürürlükten kaldırılmıştır. Tebliğe göre;

1 - Adisyon Kullanma Yükümlülüğü Getirilen Hizmet İşletmeleri:

a - Her türlü kurum tarafından işletilen veya Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca bilanço veya işletme hesabı esasına göre defter tutulan ve alkollü içki servisi yapılan gece kulübü, diskotek, bar, pavyon, gazino, meyhane ve lokanta gibi hizmet işletmeleri,

b - Kurumlar vergisi mükellefi olup da bilanço esasına göre defter tutan ve alkollü içki servisi yapılmayan pastane, gazino gibi hizmet işletmeleri (Kurumlar vergisi mükelleflerinden işletme hesabı esasına göre defter tutanlar hariç),

c - Alkollü içki servisi yapılmasa dahi, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre bilanço esasında defter tutulan lokanta, pastane, gazino gibi hizmet işletmeleri,

Adisyon kullanmak zorundadırlar.

2 - Yapılan Düzenleme ile Adisyon Kullanma Mecburiyeti Dışında Bırakılan Hizmet İşletmeleri:

a - Alkollü içki servisi yapılmayan ve Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre işletme hesabı esasına göre defter tutulan lokanta, kafeterya, gazino ve pastane işletmeleri,

b - Sadece çay, kahve, meşrubat satılan kahvehane, çay ocağı, çay bahçesi gibi hizmet işletmelerinde ister bilanço, ister işletme hesabı esasına göre defter tutulsun (Kurumlar dahil) masalara servis yapılarak pasta, poğça, sandviç, tost, kuruyemiş gibi yiyecekler satılmadığı takdirde,

c - Götürü usulde vergilendirilen hizmet işletmeleri,

d - Self servis esasına göre işletilen lokanta, kafeterya gibi işletmeler

Adisyon kullanma zorunluluğunda değildir.

3 - Adisyonlarda Bulunması Gereken Asgari Bilgiler:

- Mükellefin adı, varsa ticaret ünvanı, iş adresi, vergi dairesi ve hesap numarası,
- Hizmetin ve emtianın cinsi, miktarı,
- Adisyonun düzenlenme tarihi, seri ve sıra numarası,
- Adisyonun basıldığı matbaa ile ilgili bilgiler.

Adisyonlar Defterdarlıklarca anlaşma yapılmış matbaalarda basıtılacak ve en az kopyalı iki örnek olarak düzenlenerek bir örneği müşteriye fatura veya perakende satış fişi (Ö.K.C. Fişi) ile birlikte verilecek, diğör örnek işletmede kalacaktır.

Yukarıda belirlenen usul ve esaslara uygun olarak kullanılmayan her adisyon için ayrı ayrı V.U.K.'nın 352/II-7. maddesi gereğince usulsüzlük cezası uygulanacaktır.

D - 200 Sıra No'lu V.U.K. Genel Tebliğı ile Yapılan Düzenlemeler:

185 sıra no'lu V.U.K. Genel Tebliğinde yapılan düzenlemelere ilave olarak, kurumlar vergisi veya gerçek usulde vergilendirilen gelir vergisi mükelleflerinden şehirlerarası kara yollarında hizmet veren lokanta, kafeterya, pastane, kulüp ve benzeri hizmet işletmelerinde adisyon kullanma zorunluluğı getirilmiştir.

Müşteri masasına bırakılan adisyonlara düzenlenme saatinin yazılacağı, saat yazılmayan adisyonların hiç düzenlenmemiş sayılacağı, kullanılmayan, düzenlenmeyen ve düzenlenip müşteri masasına bırakılmayan her adisyon için 213 Sayılı V.U.K.'nın 353/2. maddesi gereğince ayrı ayrı özel usulsüzlük cezası uygulanacağı belirtilerek, 185 sıra no'lu V.U.K. tebliğine göre uygulanan ikinci derece usulsüzlük cezası yürürlükten kaldırılmıştır.

Otel odalarında bulunan mini barlar için adisyon düzenlenmesine gerek olmadığı, ancak odaya alkollü ve alkolsüz içki servisi yapılması halinde adisyon düzenleneceğı 25.12.1990 tarih ve 1990/22 sıra nolu Vergi Denetimi ve Koordinasyon İç Genelgesi'nde açıklanmıştır.

E - 222 Sıra No'lu V.U.K. Genel Tebliğı ile Yapılan Düzenlemeler:

Adisyon kullanımı ile ilgili olarak 22.5.1993 tarih ve 21588 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 222 sıra no'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu tebliğ göre;

— Belediyelerden ya da Turizm Bakanlığı'ndan alınan belgeler ile sınıfı belirlenen hizmet işletmelerinden 1 inci sınıf ve daha üst sınıfa giren aynı zamanda alkollü içki servisi yapan lokanta, gazino ve benzeri işletmelere,

— Tarihi mekan ve binalarda faaliyet gösterdiğinden sınıf tesbiti yapılamayan lokantalarla Turizm Bakanlığı'ndan özel belge almış yeme-içme tesisleri ve eğlence yerlerinden alkollü içki servisi yapılan işletmelere,

Adisyon kullanma zorunluluğu getirilmiştir.

Alkollü içki servisi yapılmayan lokanta ve benzeri işletmelerin sınıfı ne olursa olsun adisyon kullanma mecburiyetlerinin bulunmadığı belirtilmiştir.

Buna göre, 185-200 sıra no'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile adisyon kullanma zorunluluğu getirilen (Kurumlar vergisine tabi kurumlar tarafından çalıştırılan veya bilanço esasında defter tutulan işletmeler ile işletme hesabı esasına göre defter tutmakla beraber alkollü içki servisi yapılan, şehirlerarası karayolları üzerinde hizmet veren) işletmelerin, 222 sıra nolu V.U.K. tebliğinin A/1-2 bölümlerinde açıklandığı üzere Belediyelerden veya Turizm Bakanlığı'ndan alınan belgelerle 1 inci veya daha üst sınıfa girmemeleri, tarihi mekan veya binalarda faaliyet göstermemeleri halinde adisyon kullanma mecburiyetleri kaldırılmıştır.

Böylece ilgili tebliğ ile daha önce adisyon kullanma mecburiyetinde bulunan işletmelerin belirlenmesinde baz alınan mükellefiyet şekli ve sınıfı ile V.U.K. hükümlerine göre bilanço ya da işletme hesabı esasında defter tutulmasından ayrılınarak, Belediye veya Turizm Bakanlığı'nca belirlenen sınıflar ile Turizm Bakanlığı'ndan özel belge verilme şartlarına bağlı düzenlemeler yapılmıştır.

III - GÖRÜŞ ve ÖNERİLERİMİZ

Adisyon uygulamasındaki amaç; lokanta, gazino, bar, pavyon gibi hizmet işletmelerinde periyodik olarak sunulan hizmet bedeli ile hizmetin tamamlanmasında V.U.K. hükümlerine göre düzenlenmesi gereken (Fatura, Perakende Satış Fişi, Ödeme Kaydedici Cihaz Fişi) belgelerin muhteviyatı arasında gerçeğe uygunluğun sağlanarak yapılan hizmetin doğruluğunun takip ve tespittir.

222 Sıra No'lu V.U.K. Genel Tebliği ile sadece alkollü içki servisi yapılan; Belediye veya Turizm Bakanlığı'nca sınıf tesbiti yapılan 1 inci ve üst

sınıfa dahil hizmet işletmeleri, tarihi mekan ve binalarda faaliyet gösteren lokantalar ile Turizm Bakanlığı'ndan özel belge almış yeme-içme tesisleri ve eğlence yerlerinde adisyonun kullanılması, bunların dışındaki 2 inci ve 3 üncü sınıfa dahil alkollü içki servisi yapılan hizmet işletmelerinde kullanılmaması aynı hizmeti veren işletmeler arasında eşitsizlik yaratacağı gibi vergi ziyana da yol açabilecektir. Alkollü içki bedelleri için düzenlenen belgeler vergi iadesi kapsamı dışında olduğundan müşteri özellikle belge alma yoluna gitmeyecektir. Böylece adisyon uygulaması ile belge düzeninin yerleştirilmesi ve adisyonun kullanılma amacına ulaşamayacaktır.

Belediye ya da Turizm Bakanlığı'ndan alınan belgelerle belirlenen sınıf tespitlerinin adisyon uygulamasında ölçü alınması vergilemede aksaklıklara yol açabilecektir. İşletmelerde belge düzeninin oturtulması sunulan hizmetin tespit ve takibi ile aynı hizmeti veren işletmeler arasındaki birlikteliğin sağlanması için;

gerçek usulde vergilendirilen gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden alkollü içki servisi yapan tüm hizmet işletmelerine sınıfına bakılmaksızın adisyon kullanma mecburiyeti getirilmesi,

kanımızca faydalı olacaktır.